

XLI. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS KAMATELSZÁMOLÁSAI, TŐKEVISSZATÉRÜLÉSEI, AZ ADÓSSÁG- ÉS KÖVETELÉS-KEZELÉS KÖLTSÉGEI FEJEZET

2006. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSÉNEK VÉGREHAJTÁSA

A fejezet a központi költségvetés devizában és forintban fennálló adósságának kamat- és egyéb kiadásait, valamint a központi költségvetés egyes követeléseinek megtérüléséből származó bevételeit tartalmazza.

KIADÁSOK

A fejezet 983,3 milliárd forint összegű kiadásai 13,8 milliárd forinttal haladták meg a tervezettet. Az előirányzatnál magasabb teljesülés a devizában fennálló adósság kamatának 0,1 milliárd forintos csökkenése, a forintban fennálló adósság kamatának 13,5 milliárd forintos többletkiadása és az egyéb költségek 0,4 milliárd forint összegű nagyobb kiadásának eredőjeként alakult ki.

A 2006. évi költségvetési törvény módosításáról szóló, 2006 decemberében hatályba lépett 2006. évi CXL. törvény a jelentősebb kamatkiadási előirányzatokat (összesen 7 előirányzatot) - az addig lezajlott folyamatokat figyelembe véve – együttesen 134,3 milliárd forinttal megemelte. A kamatkiadások 13,4 milliárd forint összegű eltérése e megváltozott előirányzathoz viszonyítva következett be.

A 2006. évi előirányzatok módosításának, illetve a módosítással nem érintett előirányzatok esetében az előirányzattól való eltérés okai a következők:

- a 2005. év végi adósságállomány és a 2006. évi hiány a tervezéskor feltételezethez képest kedvezőtlenebbül alakult;
- a tervekhez képest 2005. év végén és 2006 folyamán is módosult a forint és deviza előtörlesztések, illetve a 2006. évi hitelátvállalások összege;
- 2006-ban a hozamok a tervezettnél lényegesen magasabbak voltak, mivel 2005. végén a kamatprognózisok nem számoltak a 2006. folyamán bekövetkezett jelentős jegybanki kamatnövekedéssel. Mindez alapvetően kamatkiadás (és kamatbevétel) növelő hatású;
- a tervezettnél kedvezőtlenebbül alakultak a devizaárfolyamok is, az átlagos forint/euró árfolyam a költségvetési tervezés folyamán meghatározott 252,5 forint/euró helyett 264,3 forint/euró lett, ami a devizában esedékes kiadások növekedésével járt.

A módosított előirányzattól való eltérést a 2006. év végén bekövetkezett változások okozták. E változások egyrészt az adósságátvállalás miatti felhalmozott kamatok december végi többletéből, másrészt az év végi kedvező kamat- és

árfolyam-alakulásból adódtak, s végül összesen 13,4 milliárd forint kamatkiadás növekedést okoztak.

1. CÍM: A DEVIZÁBAN FENNÁLLÓ ADÓSSÁG ÉS KÖVETELÉSEK KAMATELSZÁMOLÁSAI

A devizában fennálló adósság kamatkiadásai minimálisan (144,1 millió forint) maradtak csak el a módosított előirányzattól és 152,3 milliárd forintban teljesültek. A megtakarításból 67,9 millió forint volt a devizahitelek után fizetett kamatok, és 76,2 millió forint a devizakötvények kamatának csökkenése.

1/1 ALCÍM: DEVIZAHITELEK KAMATELSZÁMOLÁSAI

A nemzetközi pénzügyi szervezetektől és a külföldi pénzintézetektől (Világbank, EBB, EBRD, KfW, ET Fejlesztési Bank) felvett devizahitelek, illetve az átvállalt külföldi devizahitelek után kifizetett kamatok összesen 0,3 milliárd forint többletet mutattak a módosított értékhez képest, s 20,8 milliárd forint tényleges kiadást jelentettek. A költségvetési törvény módosítása során az EBB hitelek kamatelszámolásai előirányzat 2,7 milliárd forinttal emelkedett. E hitelek programokat finanszíroznak, amelyek lebonyolítása, elindítása a tapasztalatok szerint nehézkes, ezért rendszerint a lehívások ütemezése eltér a tervektől. Az eredeti előirányzat módosítását a magasabb összegű és megváltozott ütemezésű lehívások indokolták. E hitelek kamatai jellemzően kis mértékben meghaladták az előirányzatot, e többletet az árfolyamok tervezettnél kedvezőtlenebb alakulása okozta.

Az 1999-től felvett devizahitelek kamatelszámolásai cím előirányzata az év során közel 1,7 milliárd forinttal emelkedett, a teljesítés azonban a módosított összeget is meghaladta 0,2 milliárd forinttal. Az árfolyamváltozás mellett a kiadásokat növelte az év során többször igénybe vett stand-by (készenléti) hitel kamata is. Ezen hitel célja a rövid, néhány napos átmeneti forrásigény biztosítása, amire vonatkozóan a tervezési időszakban még nincs információ, így a tényleges lehívás emelte a teljesítést az előirányzathoz képest.

A belföldi devizahitelek kamatelszámolásai jogcímcsoporton 0,6 milliárd forint megtakarítás keletkezett 2006 végén; a cím 5,0 milliárd forintnyi kiadást jelentett. Az MNB-vel szemben fennálló, 1997-ben átváltott devizahitelek kamatkadásainak előirányzata az évközi módosítás során 12,7 milliárd forinttal csökkent, tekintettel arra, hogy az állam e hitelek egy részét 2005. év végén előtörlesztette. A tényleges kifizetés az év végi kedvezőbb árfolyam miatt 0,06 milliárd forinttal elmaradt a módosított előirányzattól. Ugyancsak elmaradt a MÁV-tól 2002-ben átvállalt hitelek kamatkadásai is az előirányzattól, mivel az egyik hitelelemet 2005 végén előtörlesztette az állam. Szintén a 2005. év végi előtörlesztés miatt nem kellett 2006-ban a Rendezvénycsarnok Ingatlanfejlesztő és Kezelő Rt.-től 2004-ben átvállalt hitel után kamatot fizetni.

1/2 ALCÍM: DEVIZAKÖTVÉNYEK KAMATELSZÁMOLÁSAI

A központi költségvetés által kibocsátott devizakötvények 106,1 milliárd forintos előirányzatát - az árfolyamok tervezettnél kedvezőtlenebb alakulásának hatását figyelembe véve - a költségvetési törvény módosítása 15,6 milliárd forinttal növelte. A devizakötvények után fizetett 121,6 milliárd forint összegű kamatkiadás gyakorlatilag megfelelt az előirányzatnak. Az angol és az amerikai kötvények esetében a kamatkiadás a terveknek megfelelően alakult.

2. CÍM: A FORINTBAN FENNÁLLÓ ADÓSSÁG ÉS KÖVETELÉSEK KAMATKIADÁSAI

A forintadósság kamatkiadásai 2006-ban 817,7 milliárd forintot tettek ki, amely 13,5 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot.

2/1 ALCÍM: FORINTHITELEK KAMATELSZÁMOLÁSAI

A forinthitelek kamatkiadását is érintette az évközi módosítás, az NA Zrt-től 2006-ban átvállalt hitelek terhelő kamatok 4,6 milliárd forintos előirányzata 1,9 milliárd forinttal emelkedett meg. A forinthitelek kamata összességében 23,4 milliárd forinttal haladta meg a módosított előirányzatot, és 30,0 milliárd forintot tett ki, így az előirányzat nagymértékben túlteljesült. Ennek oka, hogy a hitelátvállalás pontos időzítése, illetve 2006. és 2007. közötti megosztása a törvény módosításakor még nem volt ismert. Mivel az NA Zrt. a hitel fennállása alatt kamatot nem fizetett, az átvállalt hitelekhez 23 milliárd forint összegű felhalmozott kamat kapcsolódott. Ezen előző időszakokban felhalmozódott kamatokat az átvállalás időpontjában (2006 végén) számolta a költségvetés kiadásként. Az ÁAK Zrt-től 2002-ben átvállalt hitel kamata kismértékben elmaradt a tervektől, és 62,7 millió forintot tett ki.

2/2 ALCÍM: ÁLLAMKÖTVÉNYEK KAMATELSZÁMOLÁSA

A forint államkötvények kamatkiadása az évközi módosítás során 106,7 milliárd forinttal emelkedett, amely a piaci értékesítésű (hiányt finanszírozó és adósságmegújító) államkötvények kamataihoz köthető. A tényleges kifizetés 623,9 milliárd forintban teljesült, 5,7 milliárd forinttal maradvány a módosított előirányzattól. Az előirányzat-módosítást, illetve az államkötvények után fizetendő kamatok alakulását a hozamok és a kibocsátások tervektől eltérő szintje, ill. szerkezete befolyásolta.

A piaci értékesítésű államkötvények kamatterhe 569,9 milliárd forint volt, amely a módosított előirányzathoz képest 7,4 milliárd forintos csökkenést jelent, melynek oka ezen kötvények hozamának tervezetthez képest kedvezőbb (alacsonyabb) alakulása.

A nem piaci értékesítésű államkötvények 54,0 milliárd forintos kamatkiadása 1,6 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot. Az MFB-nek átadott kötvények

– melyek fix kamatozásúak - kamata az előirányzatnak megfelelően alakult. A változó kamatozású államkötvények (lakással, konszolidációval, kamatmentes adósság kötvényesítésével kapcsolatos és egyes, Postabanknak átadott kötvények) esetében az évközi magasabb hozamok jellemzően növelték a kamatkidadásokat az előirányzathoz képest. A rubelkövetelések megvásárlását fedező államkötvények esetén 2006-ra 1,6 milliárd forint kamatkidadás volt a terv, ezzel szemben 1,3 milliárd forintban teljesült, ami a kamatok évek közötti átcsúszása (pénzforgalmi okok) miatt következett be. Az ÁPV Zrt. gázközművek miatti tartalékfeltöltését fedező kötvények kamatkidása az előirányzathoz képest kismértékű többletkiadást mutatott. Ennek oka, hogy a visszavásárlások során az érdeklődés a vártnál alacsonyabban alakult, a hozamok pedig magasabbak voltak a tervhez képest.

2/3 ALCÍM: KINCSTÁRJEGYEK KAMATELSZÁMOLÁSAI

A kincstárjegyek – ezen belül a diszkont kincstárjegyek – után fizetendő kamatok előirányzata a 2006. évi költségvetési törvény módosítása nyomán 18,3 milliárd forinttal emelkedett. A diszkont kincstárjegyek kamatkidadásának növekedését a hozamok és a kibocsátások tervektől eltérő szintje, ill. szerkezete okozta. A kincstárjegyek együttesen 163,8 milliárd forint összegű kamatkidása a tervekhez képest csökkent. Ezen belül a diszkont kincstárjegyek után kifizetett 123,0 milliárd forint kamat lényegében a terveknek megfelelően alakult. A lakossági kincstárjegyek esetében kifizetett 40,8 milliárd forint kamat 4,2 milliárd forinttal alacsonyabb kamatkidást jelentett a tervezetthez képest. A közel 10%-os megtakarítás oka, hogy 2006-ban a tervezetthez képest csökkent a lakossági állampapírok átlagos tartási ideje, ami csökkentette a kifizetett átlagos kamatot.

3. CÍM: ADÓSSÁG ÉS KÖVETELÉSKEZELÉS EGYÉB KIADÁSAI

Az adósság és követelés-kezelés egyéb kiadásai cím együttes összege 13,2 milliárd forintot tett ki, amely 0,4 milliárd forint többletkiadást jelentett az előirányzathoz képest. Ezen a címen fizeti ki az állam a forint- és deviza elszámolások, ill. az állampapírok lakossági értékesítése utáni jutalékot, valamint a forgalmazás egyéb költségeit (KELER díjak, tőzsdei díjak, nyomdaköltség stb.). E cím tartalmazza az állampapírok lakossági értékesítését támogató kiadásokat, valamint az adósság- és követelés-kezelés költségeinek előirányzatait is.

3/1 ALCÍM: JUTALÉKOK ÉS EGYÉB KÖLTSÉGEK

A devizakötvény kibocsátásokhoz kapcsolódó jutalékok esetében 0,2 milliárd forint megtakarítás keletkezett. Ennek oka egyrészt, hogy a kibocsátásokhoz kapcsolódó jutalékok összegei kedvezőbben alakultak, másrészt 2005 végén a tervekkel ellentétben több, MNB-vel szemben fennálló devizahitel előtörlesztettek, s ez szintén csökkentette a 2006. évi jutalékok összegét.

A forintjutalékok esetében elsősorban a jutalékfizetéssel járó lakossági állampapírok értékesítésében történt augusztusi többletforgalom következtében

jelentkezett a mintegy 0,8 milliárd forint összegű többletkiadás. Augusztusban a kamatadó bevezetését megelőzően jelentősen nőtt a lakosság kereslete a két éves futamidejű kincstári takarékjegyek iránt, ami növelte az ezzel kapcsolatos költségeket.

3/2 ALCÍM: ÁLLAMPAPÍROK ÉRTÉKESÍTÉSÉT TÁMOGATÓ KOMMUNIKÁCIÓS KIADÁSOK

Az állampapírok lakossági értékesítését támogató kiadások 200 millió forinttal maradtak el az előirányzott 800 millió forinttól. A felhasznált 600 millió forint összegből a jogszabályi kötelezettségek teljesítésére mintegy 49,2 millió forint, állampapírok image- és termékkommunikációjára mintegy 522,8 millió forint, internetes és PR kommunikációra mintegy 28,0 millió forint jutott.

3/3 ALCÍM: ADÓSSÁGKEZELÉS KÖLTSÉGEI

Az államháztartási törvény 18/G. § (2) bekezdés a) pontja szerint az ÁKK Zrt-t az adósságkezelési feladatok ellátásért a költségvetési törvényben évente megállapított összeg illeti meg, amelyet havi egyenlő részletekben kell a társaság rendelkezésére bocsátani. Az adósságkezelés költségei alcímről történt 785 millió forintos kifizetés megegyezik az előirányzattal.

3/4 ALCÍM: KÖVETELÉSKEZELÉS KÖLTSÉGEI

A követelés-kezelés költségei minimális kiadást jelentettek, s a terv 7,5%-ában teljesültek (0,9 millió forint).

BEVÉTELEK

Az államadósság költségvetési elszámolásai fejezet bevételi összege 87,2 milliárd forint volt, amely 32,5 milliárd forint többletbevételt jelent a költségvetési előirányzathoz képest. A bevételek esetében érvényesült a tervezettnél magasabb 2006. évi hozamok és devizaárfolyam, illetve a nagyobb finanszírozási igény miatti nagyobb kibocsátási mennyiségek bevétel növelő hatása.

1. CÍM: DEVIZÁBAN FENNÁLLÓ ADÓSSÁG ÉS KÖVETELÉSEK KAMATELSZÁMOLÁSAI

1/1 ALCÍM: DEVIZAHITELEK KAMATELSZÁMOLÁSAI

A devizában fennálló adósság és követelések 127,6 millió forintos kamatbevételei 9,7 millió forinttal haladták meg az előirányzatot, mely a világbanki hitelek kamatbevételeit foglalja magában. A magasabb teljesülés a gyengébb átlagos árfolyamnak köszönhető.

2. CÍM: A FORINTBAN FENNÁLLÓ ADÓSSÁG ÉS KÖVETELÉSEK KAMATELSZÁMOLÁSAI

A forintban fennálló adósság és követelések kamatbevételének 77,5 milliárd forintos teljesülése 27,9 milliárd forint többletbevételt jelentett a költségvetés számára.

2/1 ALCÍM: FORINTHITELEK KAMATELSZÁMOLÁSAI

Az állami kölcsönhöz kapcsolódó bevétel 5,7 millió forint döntő többségében késedelmi kamat. A többletbevétel oka, hogy olyan adóssal is sikerült fizetési megállapodást kötni, akinél a követelés megtérülésével csak nagy bizonytalansággal lehetett számolni.

2/2 ALCÍM: ÁLLAMKÖTVÉNYEK KAMATELSZÁMOLÁSA

Az államkötvények kamatelszámolása 17,4 milliárd forinttal haladta meg az előirányzatot. E többletből 15,1 milliárd forint a piaci értékesítésű forint-államkötvények ún. felhalmozott kamatánál jelentkezett. A kamatbevételek növekedésének fő oka, hogy a tervekhez képest mind a hozamok, mind az államkötvény-értékesítés magasabb szinten alakult. A 15,1 milliárd forintos többlet úgy alakult ki, hogy az államkötvények aukciós kamatbevétele a tervekhez képest 16,8 milliárd forinttal lett magasabb, az aukciós árfolyamnyereség pedig 1,7 milliárd forinttal lett kevesebb 2006-ban.

Az államkötvények felhalmozott kamatelszámolása a devizaműveletek utáni bevételek elszámolását is tartalmazza, amely bevételek 2,2 milliárd forinttal haladták meg a tervezettet. A devizaműveletekhez kapcsolódó, itt elszámolt bevételek több elemből tevődtek össze: a marked-to-market betétekkel kapcsolatos bevételek (1 milliárd forint többlet), a devizaszámlán elhelyezett betétekért kapott kamatok (0,5 milliárd forint többlet) és az 1999-től kibocsátott devizakötvényekkel kapcsolatos bevételek (0,7 milliárd forint többlet).

2/4 ALCÍM: KINCSTÁRI EGYSÉGES SZÁMLA FORINTBETÉT KAMATELSZÁMOLÁSAI

A Kincstári Egységes Számla (KESZ) forintbetét 25,8 milliárd forintos kamatbevétele 4,4 milliárd forint többletbevételt jelentett. A KESZ állománya 2006 során jellemzően magasabb volt a tervezettnél, illetve a KESZ után fizetendő kamatszint (a jegybanki alapkamat) napi átlaga is a tervezett felett alakult. Ennek eredményeként a KESZ egyenlege után a központi költségvetésbe befolyt kamat a magasabb állomány miatt 2,6 milliárd forinttal, a magasabb kamatszint miatt 1,8 milliárd forinttal volt kedvezőbb.

2/5 ALCÍM: INTERVENCIÓS FELVÁSÁRLÁS ELŐFINANSZÍROZÁSI KÖLTSÉGÉNEK MEGTÉRÍTÉSE

Az EU által finanszírozott – de hazánk által megelőlegezett – intervenció felvásárlások előfinanszírozási kamatköltségének uniós megtérítése 6,1 milliárd forinttal meghaladva a tervet, 7,4 milliárd forintban teljesült. A kamatot az EU a felvásárlás időpontjától az intervenció készleteknek az általa meghatározott értékesítéséig terjedő időszakra fizeti a megelőlegezésre fordított összeg után. A jelentős kamatbevételi többlet oka, hogy a 2005. évi rekordtermés miatt felhalmozódott készletek értékesítésére a tervezettnél lassabb ütemben, és túlnyomórészt csak 2006 második félévében kerülhetett sor, így a megelőlegezésre fordított összeg a tervezettnél magasabb volt 2006 folyamán.

4. CÍM: TŐKEKÖVETELÉSEK VISSZATÉRÜLÉSE

4/1 ALCÍM: KORMÁNYHITELEK VISSZATÉRÜLÉSE

A kormányhitelek visszatérülése alcím a volt rubel és dollár elszámolású országoknak korábban nyújtott kormányhitelek, ill. kereskedelmi szaldókövetelések bevételeit tartalmazza, a megtérülés időpontjában érvényes devizaárfolyamon.

A bevételek szinte teljes mértékben a volt rubel relációból, Kazahsztánnal, Oroszországgal és Albániával szembeni követelések megtérüléséből keletkeztek, míg a dollár elszámolás mellett nyújtott kormányhitelek bevétele a nicaraguai viszonylatból származott.

A 2006. évi módosított 3280,8 millió forintos bevétellel szemben mintegy 7317,7 millió forint tényleges bevétel keletkezett, mely alapvetően a két alábbi tényező eredője:

- a 3044,4 millió forintra tervezett orosz adósságlebontás a szállítások akadozása miatt elmaradt a tervezettől. Jelentős, mintegy 2206,4 millió forint összegű, 2006-ra tervezett teljesítés áthúzódik 2007-re,
- a kazah követelés előre nem látható, így nem is tervezett sikeres értékesítése mintegy 6000,0 millió forint értékben.

A volt rubel reláció bevétele a tervezett 3253,6 millió forinttal szemben 7289,9 millió forintban, míg a dollár reláció bevétele a tervnek megfelelően 27,8 millió forintban teljesült (az előirányzat 27,2 millió forint volt).

A volt rubel reláción belül az orosz adósság lebontása áruszállítással történik, s a tervezett 3.044,4 millió forinttal szemben 877,1 millió forint bevétele származott a költségvetésnek. Ezen belül:

- A MÁV Zrt. (vasúti pótalkatrész szállítás) 57,4 millió,
- a System Consulting Rt. (energetikai berendezések szállítása) 645,4 millió,
- a Speed-Ex Kft. (dömper szállítás) 140,9 millió,
- a Petroltank Kft. (felszámolási eljárás eredményeként) 8,3 millió,

- az Oroszországban lévő magyar hadisírok gondozása 25,2 millió forint bevételt jelentett a költségvetésnek.

Ez utóbbi összeg egyszerre jelenik meg HM fejezeti kiadásként és adósságszolgálati bevételként, tehát ez a változás a központi költségvetés egyenlegét nem érintette.

Magyarországnak gázszállításra szóló követelése a kazah földgáz- és kőolaj-kitermelésről szóló Jamburgi Egyezményből fakadt. Ezt a követelést azonban a Kazah Köztársaság hivatalosan nem ismerte el. Az e követelés engedményezésére kiírt pályázat sikeresnek bizonyult, s eredményeként 6.000,0 millió forint összegű bevétel folyt be a központi költségvetésbe.

Az Albánia által teljesített kamat- és tőketörlesztés 412,9 millió forint bevételt jelentett. Bár a tőketörlesztés 2005. december 29-én befolyt, elszámolását az MNB csak 2006. január 2-án tudta teljesíteni a költségvetés felé.

A volt dollár reláció egyetlen bevételét Nicaragua jelentette. 27,8 millió forint átutalásával 2006-ban is folytatta az adósságrendezési megállapodás szerinti törlesztést, mely 2020-ig tart.

4/2 ALCÍM: NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÉS KÜLFÖLDI PÉNZINTÉZETEK BELFÖLDRE KIHELYEZETT HITELEINEK TŐKE-VISSZATÉRÜLÉSE

A világbanki hitelek esetében a tervnek megfelelően 1 070,1 millió forint folyt be.

Az OECF hitel tőketörlesztése az előirányzott 230,5 millió forinttal szemben 168,4 millió forintra (96,8 %) teljesült. A bevétel elmaradást az egyik önkormányzat 2005 decemberi előtörlesztése okozta.

4/4 ALCÍM: ÁLLAMI ALAPJUTTATÁS JÁRADÉKA

Az állami alapjuttatás bevétele is a tervnek megfelelően alakult, 100,3%-ban teljesült. A minimális túlteljesítés oka elsősorban az volt, hogy a hátralékokból a tervezettnél magasabb összeg folyt be.

5. CÍM: HITELKONSZOLIDÁCIÓS BEVÉTELEK

Az e címen megjelenő 518,2 millió forint 2006. évi, előre nem tervezett bevétel a bankkonszolidáció keretében megvásárolt követelésből még megmaradt összeg költségvetési befizetése.

Dr. Veres János